

Ik kon er de grap wel van inzien toen de Franse IM Sophie Milliet tijdens het Bangkok Open wereldreiziger GM Nigel Short uitdaagde voor een wedstrijd schaak-Thai-kickboksen. Na een paar rake trappen van Sophie lukte het Nigel niet om haar in een van de schaakronden mat te zetten. De scheidsrechter besliste daarop de wedstrijd in het voordeel van Sophie. Tja, dan had Nigel ook maar niet het artikeltje ‘*Vive la Différence*’ voor New in Chess (NIC) 2015/2 moeten schrijven waarin hij blijk gaf van een lage dunk van het schaken van vrouwen. Maya Marlette gaf Nigel in de NIC 2015/4 al schriftelijk van katoen met haar ingezonden brief ‘*Short skirts the problem*’ en nu deed Sophie Milliet dit op fysieke wijze in Bangkok nog eens dunnetjes over.

Sophie Milliet (ELO 2353) – Nigel Short (ELO 2671), Bangkok, April 2016.

Nigel Short beweerde dat aangeboren verschillen tussen het brein van man en vrouw ten grondslag liggen aan de verschillen in schaakprestaties van beide sexen. Soms moet daarvoor een kleine oneffenheid, de superieur presterende Judit Polgar bijvoorbeeld, weggepraat worden maar dat is een detail. Dat de visie die Nigel Short etaleerde her en der misbruikt wordt om discriminatie van vrouwen te rechtvaardigen is een ander detail waar hij in zijn artikel in NIC aan voorbij ging.

Ik heb me de vraag gesteld wat er zou gebeuren als alle vrouwen op de wereld zich in een apart land dat ik Amazonia zal noemen zouden vestigen. Op de FIDE website is een lijst met de top 100 dames te vinden die ik in bovenstaande tabel opgesplitst heb in tien teams van elk tien schaaksters. Als deze damesteams aantreden tegen de mannenteams met de tien beste schakers van elk van de 173 landen die op de FIDE lijst staan dan gebeurt er iets opmerkelijks.

De 10 top damesteams van Amazonia (April 2016)									
Amazonia team	ELOA	Equivalent Land	Positie op de FIDE ranglijst	Land	ELOA +70	Positie op de FIDE ranglijst	Land	ELOA -70	Positie op de FIDE ranglijst
A1	2560	Roemenië	24	Nederland	2630	13	Kazachstan	2490	45
A2	2499	Oostenrijk	40	Noorwegen	2569	23	Mexico	2429	58
A3	2479	Egypte	48	Argentinië	2549	25	Schotland	2409	60
A4	2460	Montenegro	52	Denemarken	2530	32	Turkmenistan	2390	64
A5	2439	Mongolië	57	Vietnam	2509	38	Ierland	2369	67
A6	2415	Venezuela	61	Litouwen	2485	46	Algerije	2345	69
A7	2401	Indonesië	63	Chili	2471	50	Luxemburg	2331	70
A8	2386	Bangladesh	65	Colombia	2456	53	Iraq	2316	72
A9	2378	Singapore	66	Estland	2448	55	Costa Rica	2308	74
A10	2370	Ierland	67	Mongolië	2440	57	Faeröer	2300	78

Het eerste team van Amazonia, A1, komt met een gemiddelde rating van 2560 op plek 24 van de wereld terecht en staat daar op het niveau van het mannenteam van Roemenië terwijl het tiende team van Amazonia, A10, op positie 67 terecht komt en daar gelijk staat met het mannenteam van Ierland. Een gevolg is dat tien teams van Amazonia, met uiteraard vijf schaaksters elk, op de schaakolympiade van Tromsö 2014 in de bovenste helft van de ranglijst geplaatst zouden zijn. Een gemiddeld verschil in ELO rating van 70 punten geeft voor een match over tien borden een

verwachte uitslag van 6 tegen 4. Dit houdt in dat als het resultaat aan één bord kantelt er al gelijkgespeeld wordt. Als ik 70 ELO punten optel bij de ratingen van de A-teams dan zien we dat het A1 team Nederland, en ook Engeland dat een plaats hoger op de FIDE ranglijst staat, in het vizier krijgt. Het zal Nigel Short verrassen maar ook Engeland moet op zijn tellen passen.

#	Inw (M)	Land	#1 Naam Schaker	ELO #1	ELO #100	# 1ste Dame	#1 Dame Naam	ELO	% Dames
1	3	Litouwen	Eduardas Rozentalis	2584	1895	4	Viktorija Cmilyte	2536	16
2	1376	China	Ding Liren	2777	2186	9	Hou Yifan	2663	24
3	18	Kazachstan	Rinat Jumabayev	2616	2100	9	Dinara Saduakassova	2411	10
4	79	Iran	Pouya Idani	2559	2178	9	Sarasadat Khademalsharieh	2458	6
5	31	Perú	Julio Granda	2685	2043	10	Deysi Cori	2435	6
6	7	Bulgarije	Veselin Topalov	2754	2205	10	Antoaneta Stefanova	2507	8
7	4	Georgië	Baadur Jobava	2672	2042	10	Nana Dzagnidze	2535	37
Tot.	1518	Gemiddelde		2664	2093	9		2506	15.3

Aan de hand van de ranglijsten op de FIDE website is vrij eenvoudig de participatiegraad van vrouwen in de top 100 per land vast te stellen. Ik vond een percentage van 6.4% vrouwen resp. 93.6% mannen in de top 100 schakers van de top 50 landen (april 2016). In de top 100 van de wereld staat de eerste man, Magnus Carlsen (ELO 2851), op 1, en de eerste vrouw, Hou Yifan (ELO 2663), op 83. In zeven landen treffen we een vrouw aan in de top 10 van dat land, zie de tabel. In die landen zien we dat de gemiddelde participatiegraad van vrouwen stijgt naar 15.3%.

Kampioenen van hun land: Judit Polgar (Hongarije, 1991), Knarik Mouradian (Libanon, 2005), Eva Moser (Oostenrijk, 2006), Raisa Luna (Bolivia, 2008), Elvira Berend (Luxemburg, 2015).

Er staan 11 landen in de top 50 van april 2016 met een percentage vrouwen in de top 100 van boven de 10%: 1. Georgië 37%; 2. Vietnam 32%; 3. China 24%; 4. Azerbeidzjan 16%; 4. Moldavië 16%; 6. Litouwen 15%; 7. Uzbekistan 14%; 8. Wit-Rusland 13%; 9. Letland 11%; 10. Armenië 10%; 11. Kazachstan 10% (gemiddeld 18%). In deze 11 landen treffen we de beste schaakster op (gem.) plaats 18 aan. Als de participatiegraad lager is dan 10% staat zij op (gem.) plaats 51. We zien dat als de participatiegraad van vrouwen stijgt de kans dat vrouwen hoger op de ranglijst eindigen aanzienlijk toeneemt. Een speciale vermelding verdient Mongolië, de nummer 57 van de FIDE lijst, met 28 dames in de top 100, waarvan niet minder dan drie in de top 10, resp. op 2, de zestienjarige Nomin-Erdene Davaademberel (ELO 2490; lid A2), 4 en 7.

Pas in 1986 stelde de FIDE het wereldkampioenschap schaken, met name dankzij Susan Polgar, open voor vrouwen. De vooruitgang die vrouwen sindsdien geboekt hebben is opmerkelijk. Met de hersenen van onze amazonen lijkt me niets mis. Maar hoe zit het met die van ons mannen?

[The Amazons](#). Lives and legends of warrior women. Adrienne Mayor, 2014.

[Chess Bitch](#). Women in the ultimate intellectual sport. Jennifer Shahade, 2005.

[Breaking through](#). How the Polgar sisters changed the game of chess. Susan Polgar, 2005.

[Vive la Différence](#). The difference between the sexes in chess. Nigel Short, New in Chess, 2015/2.